

„EDINOST“
 izhaja po trikrat na teden v šestih izdanjih ob **torških, četrčkih in sobotah**. Zjutranje izdanje izhaja ob 6. uri zjutraj, večerno pa ob 7. uri večer. — Obojno izdanje stane: za jeden mesec f. 1.—, izven Avstrije f. 1.50 za tri mesece . . . 3.— . . . 4.50 za pol leta . . . 6.— . . . 9.— za vse leto . . . 12.— . . . 18.—
Naročnino je plačevati naprej na naročbe brez priložne naročnine se uprava ne ozira.
 Posamične številke se dobivajo v prodajalnicah tobaka v Trstu po 3 nč., izven Trsta po 4 nč.

EDINOST

Oglasi se računajo po tarifu v postit; za naslove z debelimi črkami se plačuje prostor, kolikor obsega navadnih vstic. Poslana, osmrtnica in javno zahvale, domači oglasi itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu ulica Caserma št. 13. Vsako pismo mora biti frankovano, kor nefrankovana se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglase sprejema *upravnništvo* ulica Molino piccolo št. 3. II. nadst. Naročnino in oglase je plačevati loco Trst. Odprte reklame cije so proste poštnine.

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

„Edinost je moč.“

Sprava med Ogrji in Čehi?

Listu „Frankfurter Ztg“ pišejo iz Budimpešte: „Od strani, vredne vsega uvaževanja, došlo mi je poročilo, ki utegne provzročiti veliko vzgledavanje v političkih krogih. Osebe, stoječe na najvišjih mestih si prizadevajo, da bi dovele do sprave med Ogrji in Čehi, kakoršni bi bile posledice najdalekosežnejše med Avstro-Ogersko. Glavni smoter tej spravi pa bi bil ta, da se zagotovi obnovenje pogodbe. Znano je, koliko jim je do tega na najmerodavnejšem mestu, da se obnovi pogodba. O najzanesljivejših stebrih pogodbe v Avstriji, o Nemcih, je misliti, da se hočejo, z ozirom na volitve, pridružiti popularni agitaciji proti zasnutju, koje so oni sami branili skozi tri desetletja. Brez Nemcev pa je večina v Avstriji mogoča le tedaj, ako se združijo Čehi, Poljaki, češko veleposestvo in Hohenwartov klub. Nezaženski, to je pogodbi nasprotni, ali vsaj zahtevajoči kako odškodnino za privoljenje v pogodbo, so med temi le Čehi. Odškodnina, v kakoršno bi hoteli privoliti Ogrji, bilo bi priznanje češkega državnega prava ter privoljenje v krunanje cesarja kraljem češkim, ne da bi se Ogrji — kar so namerovali poprej za tak slučaj — odpovedali pogodbi in se umaknili v zgolj personalno unijo. Za to pa, da Ogrji privole v tako premembo njim ugodnega duvalizma, dobili bi i oni odškodnino, katere pa oni ne bi cenili posebno visoko. Čehi bi morali dovesti do pacifikacije ogerskih Slovakov. Za tako „pacifikacijo“ ne plačujejo na Ogerskem nikake cene, v kolikor sem poučen jaz. Slovaki niso „divji“, večina med njimi so mirni delavci brez političnih stremljenj. Agitatorje proti ogerski državi pa so mogli brzdati do sedaj brez druge pomoči. Tudi sicer odklanjajo tu vsakoršno pomoč iz inozemstva, sosebno pa iz Avstrije, proti drugim narodnostim. Ako se posreči kupčija s Čehi, potem se oni „rešili“ Ogersko. Ako se ponesreči ista, potem bi bili Čehi nekako „legitimirani“, da smejo nadalje ščuvati proti „nestrpnim“

Madjarom. V tako kupčijo, v kolikor sem obveščen jaz, ne bi se hoteli spuščati. Toda o aspiracijah Čehov samih na sebi sodijo tu že mileje. Popred so zavračali iste le Nemcem na ljubo, koji poslednji se smejo smatrati nositelji duvalistiške misli v Avstriji. Danes stoje stvari drugače. Nadalje ne bi ni najmanjše škodilo madjarstvu, ako se na Češkem ustvari slovanska stena med Nemčijo in Avstrijo. S tem bi bil potegnen močan zapah morebitnim poželenjem Avstrije, da bi hotela kedaj še — morda v zvezi s partikularističnimi katoliškimi južnimi državami — igrati jako ulogo v Nemčiji. Zavisno bode torej od Nemcev v Avstriji, na kako stališče se postavijo na Ogerskem ob tem vprašanju. Sedaj se vedejo na Ogerskem — z ozirom na mnoge strani tega vprašanja — jako previdno in hladnokrvno.“

Tako se je oglašil budimpeštanski dopisnik lista „Frankfurter Zeitung“. Mož si menda tudi sam ne domišlja, da bi bil se svojim dopisem spravil na dnevni red vprašanje, kojega ugodno rešenje bi moralo provzročiti radikalen preobrat v državnoopravnem življenju sedaj duvalistiške monarhije avstro-ogerske. Saj ima vsa ta izjava na sebi znak ugibanja, znak konjektуре. Tudi to je mogoče, da je koji ogerski državnik iztegnil svoj tipalnik, da se uveri, koliko je v narodu češkem naklonjenosti za spravo z Madjari. A to verjamemo radi, da bi si merodajni krogi — toda oni, ki stojé nad madjarskimi vplivi — želeli sprave med Madjari in Čehi, ali to vprašanje ni še in najbrže še dolgo ne bode aktuvelno.

Ali velepomembno je vendar-le dejstvo, da so jela taka ugibanja prihajati v svet. Velepomembno, in naj prihajajo že iz madjarskih ali pa onih odločilnih krogov, ki stojé nad madjarskimi vplivi. Naj bo tako ali tako: taki pojavi pričajo v vseh slučajih le to jedno, da se v naši monarhiji — da uporabimo zopet zadnje dni opetovano rabljeno frazo — pripravljaja na preobrat.

Taki pojavi pričajo, da se je jelo rušiti načelo, na koje so bili leta 1867. naslonili vso du-

valistiško uredbo države, na načelo namreč: na tej strani Litve gospoduj Nemec, na oni strani pa Madjar. Sevè — v kolikor je smeti pripisovati važnosti izvajanjem dopisnika v „Frankfurter Zeitung“ — hoteli bi madjarska gospóda, da se razveljavi to načelo le gledè gospodstva Nemcev v Avstriji, dočim bi moralo ostati nedotaknjeno gospodstvo Madjarov na Ogerskem. — Madjari so sicer res grozno oholi fanatiki in šovinisti, ali kraj vse njih vročekrvnosti in vsega napuha, se mi vendar ne bodemo čudili, ako prično danes ali jutri misliti na kakov modus vivendi s Čehi. Dokazi iz zadnjih let o gospodarski in kulturni sili naroda češkega, in poleg tega še krepko pojavljanje narodne zavesti v družih slovanskih plemenih, morajo dozoreti v Madjarih uverjenje, da je nevzdržljivo načelo, na kojem sloni duvalistiška oblika države, v kolikor se namreč dostaje gospodstva Nemcev tostran Litve. V toliko so tudi Madjari trezni opaževalci in hladni računarji. V toliko so torej res vredna izvavanja v „Frankfurter Zeitung“, da jih zabeležimo kakor pomenljivo znamenje, v kolikor se namreč v njih izraža uverjenje, da gospodstvo Nemcev bodeskoro prebita točka, da je torej nemška in centralistiška Avstrija prazna fikcija.

Kakor pa bi nas veselilo tako spoznanje na Ogerskem o pravi nravi naše polovice države, tako odločno bi se morali upreti okvirju, v kojega bi hoteli Madjari — sodè po migljajih v „Frankfurter Zeitung“ — spraviti bodočo „spravo“. To pa ne! Nam ne zadošča, da bi se Madjari — primorani po razvoju stvari — hoteli pomiriti s Slovanstvom le na ptujih tleh; ampak mi zahtevamo od njih, da doma, v svojem obsežju najprej poravnajo vnebovpijoče krivice, ki jih po njih krivdi trpè ogerski Slovani! Doma naj ustvarijo preduslovje za pomirjenje z avstrijskimi Slovani. Odrečejo naj se krivični zahtevi, da so le oni sami „politiški narod“ na Ogerskem, nehajo

PODLISTEK.

Máričina snubača.

Povest. — Spisal O. K. Srdán.
 (Dolge).

„Zadovoljen sem“, je rekel Dolin, „a če hočete mojo Márico za ženo, morate prej nekaj storiti. Črez teden pojdite na Koroško, prodajte tam svoje posestvo in vrnite se v Mirno, kjer vam izročim gospodarstvo. Ste-li zadovoljni s tem pogojem?“ — „Dobro torej“ rekel je Dolin, ko je Zaljan prikimal, in poklical je Márico. Kmalu je prihitela dekle v sobo.

„Glej, Marica“, začel je Dolin, „star sem že in zatorej moram izročiti gospodarstvo mlajšim močem. A ker ti sama ne bi mogla voditi vsega, preskrbel sem ti dobrega in poštenega ženina.“

Med govorjenjem je stopil Zaljan k Márici in jo prijel za roko. Márica je hotela odskočiti, toda ostri očetov pogled jo je prestrašil.

Onemela je in séla za mizo kakor da je brez življenja.

Potem sta se domenila Dolin in Zaljan, da ostane Zaljan še jeden teden v Mirnem, potem pa da pojde na Koroško, in črez 24 dni bo poroka.

* * *
 Prihodnjo nedeljo se je veliko govorilo o

bodoči poroki Dolinove Márice s Frančiškom Zaljanom.

Ta novica je prišla tudi Milanu na uho; ne treba praviti, da ga je zadela notri do srca.

Mu je-li postala nezvesta? Mar res ljubi Zaljana!

Taka vprašanja so mu vznemirjala srce v ednomer.

Zato je sklenil, da bode govoril ž njo osebno, da se prepriča, kako stoje stvari v resnici. Uprav je premišljeval to na klopici pred hišo, ko je pritekkel mal deček s pismom v roki. Izročil je je Milanu, rekši: „To Vam pošilja Dolinova Márica“. Potem pa je odbežljajal zopet.

Milan je prečital pisemce. Bilo je le par besed, toda zadoščale so, da jih je bil neizrečeno vesel. Sedaj je zopet začel upati, da ga še ljubi izvoljenka njegova. Sicer ne bi mu bila pisala:

„Pridi danes ob najstih zvečer pred našo hišo!

Tvoja

Márica“.

„Ubožica! Gotovo jo je oče primoral, da se poroči z Zaljanom!“

Še nikdar mu niso tekle ure tako počasi kakor danes. Komaj je čakal najstih ure. Slednjič je prišla.

Tiho se je splazil iz hiše in stopal proti Dolinovemu domu.

Bilo je malo oblačno in le sedaj pa sedaj je pogledala luna izza oblakov.

Slednjič je došel Milan na grič. Pazno se je oziral, da-li ga morda ne vidi kdo, in potem je stopil tiho k vratom. Nekaj časa je čakal, slednjič so se vrata odprla in iz hiše je stopila Márica.

Milan jo je prijel takoj za roko, in oba sta stopala tiho proti vrtu. Ker je bil vrt odprt, stopila sta vanj ter séla pod veliko hruško.

„Vem, da želiš izvedeti, kaj je z mojo ženitvijo z Zaljanom“, začela je Márica. „Vendar ne boj se radi tega! — Včeraj sem sedela v svoji sobici in žalostna premišljevala zadnje svoje dogodke. Kar je stopil nekdo, ne da bi potrkal, k meni ter mi položil roki na ramo. Bil je — Zaljan. Vstrašila sem se ga, toda on je mi dejal smehljaje: „Ne boj se! Ker vidim, da me ne ljubiš, ti moram povedati nekaj, da se ne bodeš žalostila preveč. Ne misli namreč, da bi se midva res vzela kedaj!“ Samo te skrivnostne besede je rekel in odšel iz sobe. — Vendar mu verjamem. Menda se je premislil. Pa tudi če ne bi bil on rekel ničesar, bi se ne poročila z nikomur drugim, nego s taboj!“

Pozno v noči sta se ločila še-le.

(Pride še).

naj identifikovati madjarsko pleme z ogersko državo, in uklonejo naj se, nedavno temu, ob slovesni in sijajni priliki, po našem modrem vladarju toli odločno povdarjeni resnici, da vse narodnosti skupaj sestavljajo politički narod ogerski — in potem še le bomo govorili dalje. Zapomni naj si, da načelo gospodstva Nemcev v tej polovici, in Madjarov v oni polovici, ni nezmišleno samo na pol, ampak vseskozi: kakor je gospodstvo Nemcev v tej polovici, tako je tudi gospodstvo Madjarov v oni polovici v dijametralnem nasprotstvu z narodopisnimi odnosi v državi avstro-ogerski. Vsakemu poskusu za spravo med Madjari in Čehi, oziroma avstrijskimi Slovani, bi morala biti že uglasjena pot po dovršeni spravi med Madjari in lastnimi narodnostmi ogerskimi. Le na široki podlagi brez pogojne vzajemnosti med Slovani avstro-ogerskimi moglo bi priti do takih prememb, o kakoršnih govori budimpeštanski dopisnik lista „Frankfurter Zeitung“. In v isti hip, ko bi se dali voditelji naroda češkega preslepiti, da bi zapustili to podlago, postali bi izdajice na vsem avstrijskem slovanstvu in še posebej na onem plemenu, ki je v letu 1793. podaril narodu češkemu največega patrijota, pesnika „Slávi děre“, velikega Slovana Jana Kollarja — na skromnem ali po svoji nravi plemenitem narodu Slovakovi!

Ker pa sodimo tudi mi, da bode trebalo še nekoliko britkih skušenj za Madjare, predno zavlada med istimi pravo razpoloženje za spravo z avstrijskim slovanstvom, utegne že imeti prav tudi zagrebški „Tagblatt“, ko pravi, da je budimpeštanski dopisnik v „Frankfurter Zeitung“ hotel za sedaj le oplahiti Nemce, da bi postali mehkeji za — obnovljenje pogodbe.

Toda bodisi tako ali tako: simptomatično je vendar-le za bodoči razvoj stvari v Avstro-Ogerski dejstvo, da se zgublja bolj in bolj tisto domnevanje, kakor da bi bili le Nemci predstavitelji državne misli v Avstriji! Le od Slovanov samih bode zavisno, da pride to bistrenje pojmov polagoma do popolnega zvršetka.

Politiške vesti.

V TRSTU, dne 24. junija 1896.

Državni zbor. Gosposka zbornica se snide prihodnji petek. Na dnevnem redu bode — poleg nekotnih drugih manjih predlog — zakon o reviziji zemljiško-davčnega katastra, s kojim se znižuje glavna svota zemljiškega davka za 2 1/2 milijona in pa zakon o odpisovanju zemljiškega davka povodom elementarnih nezgod. Predloga o preosnovi davkov ne pride v tem zasedanju na dnevni red gosposke zbornice, ampak še le v jeseni.

Deželni zbor Nizje-Avstrijski snide se dne 1. julija. Sklepati mu bode o vladni predlogi za premembo deželnega volilnega reda.

Rimska kurija ogerskim škofom. Kongregacija za stvari škofov je doposlala vsem ogerskim škofom navodilo za postopanje ob raznih vprašanjih, tako v vzgojevanje bogoslovcev, o spovedovanju, o širjenju naukov sv. vere po lepo pisanih listih, o poučevanju v veronauku v srednjih šolah, o izbiranju učnih sredstev itd. Sosebno naj škofje delajo na to, da se peštansko vseučilišče povrne katolikom in da se podredi vodstvu škofov. Nemađjarskim otrokom ni predavati veronauka v mađjarskem jeziku dotlej, dokler popolnoma ne razumejo tega jezika. Duhovniki naj ne propovedujejo v mađjarskem jeziku, dokler niso uverjeni, da jih verniki razumejo popolnoma. Navodilo opozarja tudi na veliko nevarnost takozvanih kulturnih društev za versko čustvovanje. Skrbeti je tudi za dobre časnike, in to ne samo v mađjarskem, ampak tudi v družih jezikih.

To je pač žalostna ilustracija odnosajev na Ogerskem, da mora še le iz Rima priti posvarilo, da treba v materinem jeziku poučevati otroke o resnicah svete vere, in da naj se duhovnik na propovednici poslužuje onega jezika, kojega razumejo verniki. Taki odnosi so res vnebovpijoči!

Iz Ogerske zbornice poslancev. To pot pa že verjamemo gosp. baronu Banffyju: res je tako, kakor je trdil. Odgovarjal je na interpelacijo posl. Ugrona o politiki Avstro-Ogerske na Vztoke.

Zatrtil je, da politika ministra za vnanje stvari je zajedno tudi politika ogerske vlade. Ogerska vlada popolnoma soglašja s politiko, koji sledi minister za vnanje stvari ob vprašanju vztočne politike. Tako daleč sega to soglasje, da je gosp. Banffy kar navajal cele odstavke iz poročila grofa Goluhovskega. — To soglasje med ogersko, alias mađjarsko politiko in med politiko našega ministra za vnanje stvari obstoji faktično; iz česar moramo sklepati, da je v tem ministerstvu le vodstvo prešlo v nemađjarske roke, duh pa je ostal mađjarski, oni duh, ki je zakrivil svojedobno, da ni naša država (seveda poleg Rusije) že davno gospodarica na Balkanu.

Ministerski predsednik Banffy je odgovarjal tudi na interpelaciji posl. Hollo-a in Meszleny-a radi agitacij dra. Luegerja. Gosp. minister je menil, da je nastopanje Luegerjevo tako, da niti ne zasluži, da bi resno govorili o njem. Uverjen je tudi, da avstrijska vlada stori svojo dolžnost, ako bi te agitacije zadobile nezakonito obliko. — Pripoznati je, da je gosp. Banffy to pot govoril še precej korektno, le nekaj je pozabil pripomniti: da glavni povod agitacijam antisemitov proti Ogerski je ta, da se Ogri le preradi utikajo v avstrijske notranje zadeve. Čudno res; Mađjari bi hoteli kar nastavljeti in odstavljati avstrijska ministerstva, kakor hitro pa kdo na naši strani le zine o odnosajih na Ogerskem — zlasti pa če obsoja postopanje Mađjarov in vlade nasproti nemađjarskim narodnostim — hitro je ogenj v mađjarski strehi, kojega mora gasiti vlada se svojimi odgovori na različne interpelacije, znamenite posebno zato, ker jih dotični interpellantje neredko kratki sestavljajo v sporazumljenju z vlado, da more potem g. minister govoriti tja ven skozi okno!

Tudi v proslavo milenija. Dne 21. t. m. so v Pešti „blagoslovisli“ novo krasno palačo — svobodnih zidarjev. Na to slavje je došlo baje „bratov“ od vseh stranij sveta. To so pač palače v močvirju. No, Mađjari so tudi v tem pogledu daleč daleč pred nami. Drugod delujejo „bratje“ vendar nekoliko bolj potajno, v Mađjarih pa slave svoja slavja kar očitno in ob vsej dobrohotnosti vladel!

Car Nikolaj II. na Dunaju. Povodom prihoda cara Nikolaja (in morda tudi carice) zbrani bodo na Dunaju vsi členi naše cesarske hiše. Med nadvojvodi bode tudi Fran Ferdinand d'Este, ki ima čast generalnega majorja v ruski vojski.

Knez Nikolaj Črnogorski mudi se sedaj na Dunaju. Položil je krasen venec na rakev nedavno prominolega nadvojvode Karola Ludovika. Neki dopisnik monakovske „Allg. Ztg.“ pravi, da goji knez Nikola veliko spoštovanje do vseh členov naše cesarske hiše, sosebno pa do cesarja Frana Josipa.

Knez čaka na prihod ministrov in svojeja spremstva in potem odpotuje prihodnji petek v Beligrad.

Italija se pogaja za mir. „Neue Züricher Ztg.“ v Curigu dobila je dné 23. t. m. to-le brzovjavko iz Džibutija: Inženir Ilg je dospel semkaj ter odpotuje takoj v deželo Šoa. Ilg potuje k Menelku, da bi se z njim pogajal v imenu Italije o miru in to na podlagi instrukcij, koje je dal Ilgu italijanski ministerski predsednik Rudini.

Menelik — velikodušen. Rimskemu listu „Il Popolo romano“ javljajo iz Berolina: Ruski polkovnik Leontijev brzovjavlja iz Džibutija, da je Menelik v proslavljenju kronanja rus. carja stavil 50 ujetih Italijanov na svobodo. (Polkovnik Leontijev spremlja ambulanco ruskega Rdečega križa v Antoto, v prestolnico Menelikovo. Uredn.)

Različne vesti.

Občni zbor političnega društva „Edinost“ bode v nedeljo dne 5. julija ob 10. uri predpol. Gg. člene opozarjamo na to zborovanje s pripomočko, da se ga najbrže udeleži več deželnih, oziroma državnih poslancev.

Imenovanje. Nj. Vel. cesar imenoval je dvornega svetovalca v ministerstvu pravosodja, Filipa Abrama, dvornim svetovalcem najvišjega sodišča. Tem povodom podelil mu je cesar mali križec reda Sv. Štefana. Spoštovanemu rojaku našemu čestitamo na tem odlikovanju.

Imenovanja in premeščenje na pošti. Poštnimi oficijali so imenovani poštni asistenti: Konrad Deskovič, Karol Majcen, Anton Zavrtanik, Robert Janda, Josip Streinz, Emil Marin, Karol Hussak, Josip Prandi, Fran Hafner, Viktor Klinar, Ivan Černe, vsi za Trst, nadalje Ernest Nastran za Rovinj in Josip Kurent za Ljubljano. Poštni oficijal Fran Letis premeščen je iz Rovinja v Trst.

Novi kancelar reda Marije Terezije. Baron Feyervary, minister ogerskega domobranstva, dobil je lastnoročno pismo cesarjevo, v kojim je imenovan kancelarjem reda Marije Terezije na mesto pok. barona Kuhna.

V pojasnilo. Naproseni smo, da priobčimo nastopno: Z ozirom na vest v večernem izdanju od minolega torka o dogodkih povodom vmeščenja župnika rojanskega, blagovolite priobčiti nastopno pojasnilo:

V sprevedu iz župnišča v cerkev na dan vmeščenja je bilo tudi 44 belo oblečenih deklic s košaricami v roki. Radi teh otročičev trebalo je še posebne pozornosti, ker bi se lahko pripetila kaka nesreča. To je bil vzrok, da so organi javne varnosti zavračali ljudij, ko je bila cerkev prilično polna. To pa se je zgodilo brez razlike, ali je bil dotičnik meščan ali okolčan. Seveda ni izključena možnost, da je ob tolikem pritisku, ko so imeli organi javne varnosti vse roke polne posla, smuknila koja oseba v cerkev tudi potem; ali radi tega nikakor ni smeti sklepati, da ne bi bili organi javne varnosti postopali popolnoma nepristranski in po svoji dolžnosti.

Tudi glede števila v Rojan poslanih redarjev treba povdariti, da je bilo isto le neznatno v primeri z velikim navalom ljudstva. In morda je zahvaliti le obzirno in taktno postopanje istih, da ni prišlo ni do najmanje neprilicnosti.

(Opomba uredništva. Saj je razvidno tudi iz našega dopisa, da nikdo noče policijski oblasti podtikati Slovincem nasprotnih namenov. Organi javne varnosti inajo gotovo zaslugo na tem, da ni prišlo do neprilicnosti. Ali tudi to je gotovo, da je prizadevanje redarjev najbolj podpiralo — taktno vedenje domačinov. Mi smo bili sicer uverjeni že v naprej, da ne pride do ničesar resnega, ker vemo, da se naši ljudje, tudi kadar hoté demonstrovati, umejo premagovati; ali zmernost, izzarenost in taktnost Rojčanov v očigled vsemu temu, kar se je godilo tam — zasluži res posebnega priznanja.)

Nestrpnost na magistratu. Iz Rojana nam pišejo: Neki člen društva „Zarja“ služi si svoj kruh težkim in napornim delom na mestnem tlaku. Tega delavca so poznani izdajice ovadili na magistratu, da je člen in odbornik društva „Zarja“. Takoj minoli ponedeljek je prišel k njemu nadzornik javnih del z alternativo: Ali iz „Zarje“, ali z dela!!!

V označenje tacega postopanja ne treba zgubljati mnogo besed, kajti v nasprotju je z osebno svobodo, zajamčeno vsakomur po zakonu. A tako postopanje je tudi v nasprotju z najprvotnejimi načeli humanitete, človekoljubja in krščanskega usmiljenja. V XIX. stoletju, v stoletju svobode, v stoletju enakosti vseh ljudij v dobi ko je načelo najrazsežnejše osebne svobode postalo vrhno pravilo človeški družbi po vsem civilizovanem svetu: v tem času hoté pri nas uklepati človeški duh v okove. Mar ni tako, ako žugajo poštenemu siromaku, da mu odtegnejo krvavo zasluženi kruh izpred ust, ako tudi vzven službe bode hotel živeti tako, kakor mu narekata njegova lastna pamet in lastno srce, in ne tako, kakor hočejo oni, kojim mora siromak posvečati od zore do mraka svoje krvave žulje?! Mar Trst res ni v civilizovanih krajih Evrope, mar za nas res ni še napočilo — XIX. stoletje?

Kresovi. Mestni magistrat tržaški tudi letos ni dovolil iz ozirov na javno varnost, da bi se užigali tradicionalni kresi na predvečer godù sv. Janeza Krstnika. Pač pa je temu starodavnemu običaju ostala zvesta tržaška okolica. Čim je pokrila noč hribe in doline, zažareli so orjaški kresi po holmcih okolice. Tako n. pr. goreli so kresi na holmcu Kjadinskem, pri sv. Ivanu, na Kolonji, Vrdeli, pod Opčinami, na Proseku, Opčinah itd. Kamor si se ozrl, povsodi je žarel svit. Tu pa tam

palili so tudi umeteljne ognje, in v tej bliščobi dvigale so se prasketajoče rakete visoko proti nebu. Po cerkvah je melodično pritrkavanje oznanjalo, da je zopet tu praznik, ki je tesno spojen s šegami staroslovenskega življa, o katerih dandanes skoro ni več sledu.

Iz tajnikovega poročila „Tržaškega Sokola“ (Zvršetak.) Odbor je skrbel tudi za zabavo, v kolikor je bilo v njegovih močeh in so dopuščale društvene finance. Ob taki prilici so kazali svojo navdušenost za sokolsko idejo tudi oni bratje, ki so sicer le preradi pozabljali na svoje dolžnosti do društva. Tu navaja poročilo razne veselice in zabave, ki so se priredile v minoem letu ter poudarja, da so se ob takih prilikah kaj radi oglašali novi člani. Radovoljno smo jih vsprejemali, toda, žal, zanimanje je bilo pri nekaterih le momentanno. Kmalu so pozabili, da vsaki člen ima tudi dolžnosti do društva. Vsled te nemarnosti v plačevanju udnine je bil odbor mnogokrat v zadregi. Slednjič smo bili primorani brisati iz društva take grešnike. A gosledica je ta, da imamo mnogo denarja samo na papirju. Dal Bog, da bi se tudi v tem pogledu obrnilo na bolje! Poročilo omenja ponosom, da je bilo naše društvo po deputaciji zastopano na vsesokolskih slavnostih v Pragi, kjer je bila našemu starosti častna naloga, da je v mestni dvorani praški v imenu slovenskega sokolstva pozdravil češko sokolstvo. Potem opisuje poročilo krasni izlet v Dolno. Ob tej priliki so pokazali Dolinčani se svojim častivrednim dekanom na čelu, kako lahko delujeta roka v roki posvetna in duhovska oblast za blagor naroda.

Omenivši izlet v Solkan, oziroma na ozke meje, v koje je bila potisnjena slavnost, pravi poročilo, da sramota ni bila na naši strani, ampak na strani onih, ki so krivi, da so take razmere. Jako lepo se je sponesel tradicionalni Miklavžev in Silvestrov večer. Velika in mala maskarada sti vspeji sijajno. Plesnih vaj je bilo 16. S temi vajami dosegamo prelep smoter: da vabimo našo, žal, toli raztrešeno mladino v domači krog ter jej vnemamo v srcih ljubav do domovinske stvari.

Društveno leto smo zaključili ne le častno, ampak na najprimerniši način s telovadbeno akademijo. S to predstavo so sijajno dokazali potrebo in opravičenost obstanka našega društva. Na teh vspehih izreka poročilo priznanje telovadnemu učitelju, bratu L. Nechroniju. Hvaležno pa se spominja sijajnega dokaza bratskega čutstvovanja od strani „Postojinskega Sokola“, ki je na našo akademijo doposlal mnogoštevilno deputacijo se starosto drom. Treotom na čelu.

Društvo ima letos 211 členov. Torej lep razvoj tudi na to stran

Vsi znate, kako krasno se razvija baš v zadnjem času krasna sokolska ideja širom slovanskih zemelj. In tudi naše društvo ni zaostalo v tem pogledu. A prav ta naš napredek, to naše popenjanje navzgor, strašno grize in v oči bode ono vrsto naših namišljenih narodnjakov, ker se ne odsvita v njihovem duhu. Zato so vrgli tudi v naše vrste par izzivajočih pušic. Boj nam je torej napovedan, vsprejeti ga moramo neustrašenim sokolskim arcem. Da, vsprejemamo ga vsi, in menim, da ga ni strašljiveca v naših vrstah. Pod svojo zastavo hočemo priti do zmage, za svojo vzvišeno in pošteno stvar. Toda: kolikor več je bojevnikov, tem ložja bode zmaga. Trudite se torej, bratje Sokoli, da se pomnože naše vrste. Glejte, da nam dovedete Sokolov, ki bodo dejanski „Sokoli“ povsodi, v vsakem pogledu in ob vsaki priložnosti. Lepo je, če ima društvo veliko členov, samo treba, da vsaki izmed njih vestno in vsestransko vrši svojo dolžnost do društva. Društvo naše pa ne sme propasti, niti propadati ne, radi vzvišene svoje ideje, ki mu jo je gojiti. Zato Vas pozivljam, bratje Sokoli, v imenu odstopajočega odbora, da se trdno oklenete našega „Sokola“, kar storite v prvi vrsti s tem, da mu dovajate novih udov in da vršite svoje dolžnosti do njega. Dosedanja udnina je tako nizka, da društvo res ne more pokrивati najnujnejših stroškov, ako se ista ne plačuje redno. Novemu odboru bode dolžnost kaj ukreniti v tem pogledu: ali povišati udnino, ali pa odpomoči na koji drug način. Vsakako pa bode treba neizprosno postopati proti onim, ki so navdušeni člani samo na izletih in zabavah, ne pa v spoinjevanju svojih dolžnosti do društva. Na zdar!

Iz Barkovelj nam pišejo: Res, čudne razmere se silijo nam okoličanski Slovencem; ali sploh bode kedaj konec tem homatijam ali ne? Sicer Vam ni bilo poročano gosp. urednik, da pri naši procesiji sv. R. T. ni bilo videti magistratnega okr. načelnika g. Visintinija; to tudi ne treba, ker že tako in tako zna ves svet, da istega gospoda ni videti pri nobeni cerkveni slavnosti. Izgovarja se, da ima „preobilnega“ dela v svojem uradu in da ga noge boljijo.

V soboto, dné 20. t. m., na dan prihoda novega župnika v Rojan, pa je bilo videti tudi istega g. Visintinija prisotnega. Tudi v cerkev je bil šel. Tam si je vse ogledal ter se potem sprehajal med množico ljudstva. Vprašamo ga sedaj, česa je imel iskati tam? Ali mu je isti dan zadostovalo časa, ali ga niso bolele noge? Seveda, za procesijo, ki se je vršila v njegovi vasi, za to se niti zmenil ni. Niti mimo cerkve v njegovi vasi ne gre prav rad. (Ker ima drugi duh! Stavec.)

Ali se je tudi g. Visintini ravnal po „Piccolovem“ povelju, ker je bil tako hitro zdrav, da je mogel prisostvovati slavnostim vmeščenja veleč. g. župnika rojanskega?

Sploh pa nam je malo do tega, da je tudi on se svojo navzočnostjo poveljeval rojanske — pardon: tržške slavnosti! No, saj vemo: ako bi bil vmeščen koji narodni župnik, sigurno ne bi bilo blizo g. Visintinija in mnogo drugih. Ali povedano naj mu bode, da vsake stvari je enkrat konec; tako se nadejamo tudi mi, da bode enkrat konec tudi njegovemu postopanju proti nam domačinom. Vendar bi želeli, da bi nekoliko bolj pazil na cerkvene slavnosti, ki se vršijo v njegovi vasi, potem pa naj le hodi kamorkoli mu je drago. Saj s tem ne bi skazoval časti našemu narodu, ampak sveti Cerkvi in svoji lastni veri. Toliko za danes.

Iz Divače nam pišejo: Sporočam Vam veselo vest, da smo se tudi mi jeli gibati. Dne 20. t. m. smo namreč ustanovili „Bralno društvo“ in nadejamo se, da se je s tem pričelo novo narodno življenje v Divači. Izvojeni odbor in splošno zanimanje nam sta porok, da bode društvo vspevalo. Prvi korak je torej storjen. Rojaki! Poprimimo se vztrajnega dela, ki bode nam vsem v čast in korist!

Razprava proti uredniku Jaklošu nadaljevala se je včeraj predp. od 10. do 12. ure. Branitelj dr. Forlani je zahteval, naj se razprava odloži, ker nič na z ozirom na dejstvo, da so zadnji hip zamenjali jednega sodnika. Sodišče je sklenilo proti tej zahtevi, izjavivši, da s tem ni bistveno dotaknen kazenski zakon. Zastopnik tožitelj je prijavil na to, da skrči v nekoliko obtožbo, kar naj vzame sodišče na znanje za sestavo vprašanj porotnikom. Temu se je zopet uprl branitelj, ker taka splošna prijava ne velja in bi moral tožitelj natančno naznačiti, v koliko in v čem je skrčil obtožbo. Sodišče pa je izjavilo, da to nima pomena za sedaj, ker bodo stranke itak imele pozneje priliko izjaviti se o sestavi vprašanj. V ta namen, za sestavo vprašanj, nadaljevala se je razprava ob 5. uri popoldne. Sklepaje list, nismo dobili še poročila o izidu razprave.

Prva učiteljica telovadbe v Avstriji. Te dni je v Gradcu pred posebno komisijo položila izpit iz telovadbe učiteljica na tržaškem liceju Lidija Cossutta (Košuta). Pridobila si je s tem izpitom vsposobljenost za poučevanje v telovadbi na viših dekliških šolah in učiteljiših za ženske. Doslej ni bilo v vsej Avstriji še nobene izprašane učiteljice za telovadbo.

Vtihatapljeno ponarejeno italijansko vino. Na Reki so dne 22. t. m. zaplenili finaučni organi 50 velikih sodov, napoljenih ponarejenim italijanskim vinom. V vsakem sodu je bilo 600—700 litrov te brozge. To „vino“ so hoteli brezvestni špekulantje vtihatapiti v novo pristanišče, kjer je vknjižena tvrdka, ki trguje z vinom. Dotična tvrdka bode sev moral plačati pošteno globo v denarju, poleg tega pa je še ob brozgo, koju je hotela prodajati za vino.

Samomor. Predvčerajšnjem zavdal si je s karbolno kislino 20letni natakak Josip Michelutti, službujoči v pivarni „Stadt Frankfurt“. Policijski stražar Moretti našel ga je ležečega ob vogalu ulic Barriera in del Bosco. Ker je stražar občutil ostri duh karbola, peljal je mladeniča v bolnišnico. Tam

so mu z velikim naporom izprali želodec, toda nič ni pomagalo. Nesrečnež je umrl kmalu zatem. Pravijo, da se je usmrtil vsled velike žalosti, ker sta mu nedavno umrla oče in mati. Michelutti si je bil zavdal že minolega meseca, toda takrat so ga rešili. Ker je bil zelo razburjen, imeli so ga v bolnišnici, v oddelku za opazovanje umobolnih. Kakih 14 dnij je tega, odkar je došel iz bolnišnice.

Poskušen samomor. 20letna služabnica Marija Jevsič, službujoča v hiši št. 5 ulice del Boschetto, obiskala je predvčerajšnjem svoje stariše, ki so vratarji hiše št. 4 v ulici del Pilone. Tam je šla na stranišče in se zavdala z običajno karbolno kislino. Na vso srečo pa so stvar še pravočasno opazili in pozvali zdravnika z zdravniške postaje. Le-ta je izpral dekletu želodec in odklonil vso daljno nevarnost. — Vzrok temu poskušnemu samomoru je — nesrečna ljubezen.

Driska. Včeraj je dospel iz Indije v naše pristanišče angleški parnik „Eton“. Ta parnik se je bil na svojem potu ustavil tudi v Suez in Port-Saidu (Egipt). Pripeljal je 3600 vreč riža, potnikov ni imel. Poveljnik parniku je prijavil pomorski oblasti, da je jeden mornarjev obolel za drisko. Vsled te prijave došla je na parnik zdravniška komisija, ki je preiskala možtvo, posebno pa obolelega mornarja. Dasi na istem ni bilo opaziti nikakoršnega znaka o koleri, sklenila je komisija vendar, da je preiskati odpadke tega bolnika bakteriološkim potom in dotlej mora ostati parnik zasidran oddaljen od obrežja. Ta naredba temelji zgolj na previdnosti, kajti bolni mornar niti ni v postelji.

Zadužil se v kanalu pod straniščem. Predvčerajšnjem zjutraj prijavila je čuvarica javnega stranišča na velikem trgu, Marija Decilia, da se je nje mož, 47letni Josip Decilia, rodom iz Gradiške, zadušil v kanalu pod straniščem. Decilia je obično vsaki ponedeljek po noči praznil stranišče. Zadnjič so ga brzkone omotili plini, ki so se razvili v kanalu, padel je v jamo in se zadušil. Na lice mesta došla komisija dala je truplo ponosredene prepeljati v mrtvašnico pri sv. Justu. Decilia je ostavil vdovo in dva nedorasla otroka.

Škandalozni odnošaji. Na drugem mestu poročamo, kako strašno smrt je našel 47letni težak Josip Decilia, kajti zadušil se je v kanalu pod javnim straniščem. Sedaj se je doznalo, da je bil Decilia še-le dva meseca v službi francoske družbe, ki je zgradila po Trstu javna stranišča. Pred Decilijo imel je dotično službo težak Lovrenc Žrjav, ki si je nakopal v kanalu vsled strupenih plinov bolezen na pljučih in v dveh dneh je umrl za to boleznijo. Torej je Decilia že druga žrtev javnih stranišč! In znate, ljudje božji, koliko zasluži tak siromak, ki mora izpostavljati svoje življenje v izvrševanju svojega težavnega poklica? Dobiva celih 71 in pol novčiča na dan! Kakó more mož preživljati s take plačo sebe in svojo rodbino? To je sramotno! Naravnost žalostno pa je, da kompetentne oblasti ne ukrenejo potrebne, da bi dotična družba dala prazniti svoja stranišča na koji drugl način, in ne tako — primitivno, z lonci, koje mora polniti mož v kanalu! A dotlej, dokler se ne ukrene kaj v tem pogledu, naj se nastoja izgnati strupene pline iz kanala, predno vstopi človek vanj. Življenje siromaka je pač vredno toliko, kolikor življenje bogatina!

Praska med cigani in orožniki. Orožniki so zasledili dne 23. t. m. v okolici Brna tolpo 26 ciganov, kjer so kradli kar in kolikor so mogli odnesti. Ko so cigani videli, da so jim orožniki za petami, ustavili so se in pričeli pravcati boj z orožniki. Cigani so se nadejali zmage, ker jih je bilo več nego orožnikov. Na obeh straneh bilo je ranjenih v tej praski. Velikim naporom ukrotili in uklenili so orožniki 15 ciganov, ostali so jim ušli.

Gadje na Krasu. Iz Notranjskega poročajo, da je letos na Krasu zopet mnogo gadov. Istotako je preobilo te gomazni v Istri, osobito okolu Jelšan in severno Kastva. Tam so tekom 14 dnij gadje pičili osem oseb. Sedem so jih rešili, jeden pičenih je umrl.

Maščevanje učencevo. Iz Zemuna poročajo dne 23. t. m.: I. Milosevič, učenec IV. razreda na tukajšnjem gimnaziju, je napadel danes v šolskem poslopju profesorja fizike Josipa Šaha z revolverjem v roki. Hotel ga je ustreliti v glavo, toda na vso srečo se revolver ni sprožil. Besni

